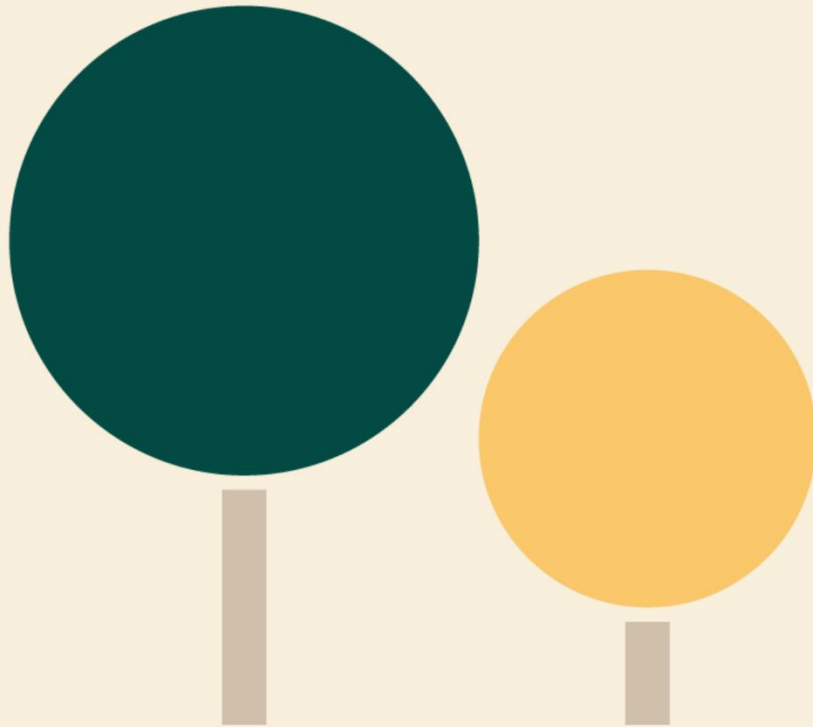

Oslo

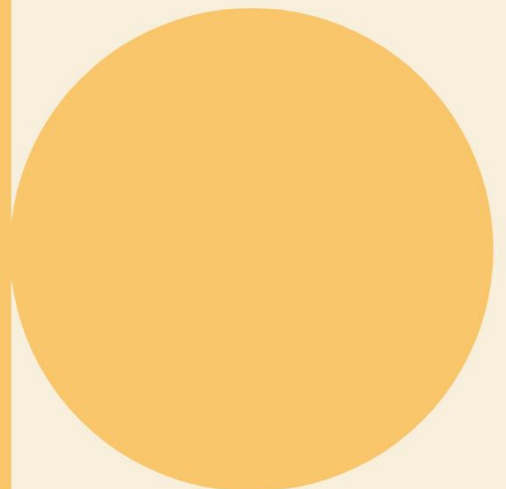
Byrådsavdeling for finans

Behandling av opplysninger om døde personer

Juridisk vurdering av behandling
av opplysninger om døde personer

Dato for vurdering 10.03.2022

Innhold

1	Innledning	3
2	Problemstilling og avgrensning	3
3	Rettslig vurdering	3
3.1	Personvernregelverket	3
3.2	Åndsverksloven	4
3.3	Forvaltningsloven	5
3.4	Helselovgivningen	5
4	Oppsummering og konklusjon	6

1 Innledning

Oslo kommune behandler store mengder dokumenter og opplysninger, både som ledd i utøvelse av offentlig myndighet, som arbeidsgiver, avtalepart osv.

Denne vurderingen er utført av Byrådsavdeling for finans ved Seksjon for informasjonssikkerhet og IKT. Vurderingen er ikke en personvernkonsekvensvurdering eller DPIA, men en vurdering av relevant regelverk knyttet til bruk opplysninger om personer som er døde. I tillegg til personvernregelverket vil det være nødvendig å se på annet regelverk, samt andre hensyn som gjør seg gjeldende.

Nye opplysninger vil kunne føre til endringer i vurderingen.

Eventuelle spørsmål knyttet til vurderingen sendes til fagsjef for personvern i Oslo kommune: maryke.nuth@byr.oslo.kommune.no.

2 Problemstilling og avgrensning

De døde har ikke en eksplisitt rett på personvern etter personopplysningsloven. Det vil si at en vanligvis ikke trenger å utøve et særskilt vern ved behandling av personopplysninger om en avdød. Det finnes allikevel unntak i enkelte regelverk, i tillegg til at personopplysninger om en avdød, i praksis også kan være en personopplysning til en som fortsatt lever- en slektning av den døde.

Denne vurderingen tar for seg dagens rettstilstand hva gjelder behandling av personopplysninger om døde personer.

3 Rettslig vurdering

Nedenfor følger en redegjørelse for regelverket som er relevant ved vurdering av spørsmålet om det finnes begrensninger i regelverket som gjør at Oslo kommune ikke kan behandle personopplysninger om døde personer

3.1 Personvernregelverket

Personopplysningsloven av 2018, som gjør EUs personvernforordning (General Data Protection Regulation – GDPR) til norsk lov, regulerer all behandling av personopplysninger. Formålet med personvernregelverket er å sikre «vern av fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter, særlig deres rett til vern av personopplysninger», jf. GDPR art. 1 nr. 2. Personvernregelverket omfatter all behandling av personopplysninger som utføres av blant annet offentlige myndigheter, uavhengig av hvilket formål personopplysningene behandles for.

Det fastsettes i GDPR fortalepunkt 27 at forordningen ikke får anvendelse på personopplysninger om avdøde personer¹. Det legges opp til at medlemsstatene selv kan fastsette regler om dette. Per i dag er det ikke lovgivning som konkret angår om personopplysningsloven kommer til anvendelse for avdøde. Det er imidlertid oppe til diskusjon både i forslag til ny lov om arkiv og i ny forvaltningslov.

I personopplysningslovens lovkommentar² trekkes det frem at personopplysninger om en avdød person, kan være opplysninger om en person som er i live. Eksempelet som brukes er opplysninger om en avdød persons arvelige sykdom.

Datatilsynet skriver også kort om behandling av opplysninger om avdøde i en artikkel om slektsgransking³. Her står det at en kan publisere opplysninger om døde personer, såfremt opplysningene ikke sier noe om levende personer.

Oslo kommunes behandling av personopplysninger om døde personer

Dersom personopplysningen som skal behandles gjelder en person som er død, kan Oslo kommune som hovedregel behandle disse uten at personvernregelverket kommer til anvendelse.

Dersom personopplysningene til den avdøde også kan si noe om en levende person, gjelder regelverket allikevel og personopplysningen kan ikke behandles med mindre det foreligger et gyldig behandlingsgrunnlag. Hvilke typer opplysninger som kan være en personopplysning om noen andre, må vurderes konkret, men kan f.eks. gjelde:

- Opplysninger om den avdødes helse/genetikk som kan være arvelig
- Opplysninger om den avdødes slektninger
- Opplysninger om den avdødes religion
- Opplysninger om avdødes adresse
- Opplysninger om avdødes eiendeler

Behandlingen kan f.eks. fortsette ved å innhente samtykke fra personen opplysningene kan si noe om.

3.2 Åndsverksloven

Åndsverksloven § 104 gir den enkelte vern knyttet til gjengivelse eller offentlig visning av eget bildet. Bestemmelsen gjelder i den avbildedes levetid, og inntil 15 år etter dødsåret. Det vil si at det kan være en begrensning dersom en ønsker å f.eks. publisere bilde av en avdød person.

Unntak fra denne regelen gjelder blant annet:

- når avbildningen har aktuell og allmenn interesse
- når avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet

¹ Dette gjentas også i fortalepunkt 150 og 160.

² Personvernforordningen kommentarutgave, Universitetsforlaget 2018 s. 57

³ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/internett-og-apper/slektsgransking/>

- når bildet gjengir forsamlinger, folketog i friluft eller forhold eller hendelser som har allmenn interesse
- i forbindelse med politiets kriminalitetsbekjempelse, som bevis, eller ved saksbehandling etter patentloven, designloven og varemerkeloven

3.3 Forvaltningsloven

Taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 første ledd omfatter opplysninger om avdødes personlige forhold⁴. Hovedregelen er at taushetsplikt bortfaller etter 60 år⁵. I barnevernssaker og adopsjonssaker faller taushetsplikten først bort etter 100 år⁶. Det finnes en rekke andre unntak fra taushetsplikten etter forvaltningsloven, men disse omtales ikke nærmere her.

Riksarkivaren kan også i enkelte tilfeller fastsette at taushetsplikt skal gjelde ut over disse fristene når hensynet til personvern tilsier det⁷⁸.

3.4 Helselovgivningen

Som hovedregel vil helsepersonell sin taushetsplikt gjelde etter en pasient er død. For virksomheter som yter helsehjelp, og for helsepersonell, finnes det også andre regler som kan begrense behandlingen av opplysninger om avdøde.

Helsepersonelloven § 24 omhandler taushetsbelagte opplysninger om en person, etter dens død. Regelen henviser til hovedregelen om taushetsplikt knyttet til en persons sykdomsforhold eller andre personlige forhold, ikke er til hinder for at opplysninger om en avdød person gis videre dersom viktige grunner taler for dette. I vurderingen av om opplysninger skal gis, skal det tas hensyn til avdødes antatte vilje, opplysningenes art og de pårørende og samfunnets interesser.

Det fremgår videre at nærmeste pårørende har rett til innsyn i journal etter en persons død hvis ikke særlige grunner taler mot det.

Her er altså hovedregelen at taushetsplikten i utgangspunktet gjelder, såfremt det ikke foreligger et unntak. Helsedirektoratet omtaler dette nærmere i sin lovkommentar⁹.

⁴ Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt. En veilede, Justis- og beredskapsdepartementet, Februar 2021, punkt 4.4.1

⁵ Jf. forvaltningsloven § 13 c siste ledd

⁶ Jf. forvaltningslovforskriften § 10

⁷ Jf. forvaltningslovforskriften § 11

⁸ Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt. En veilede, Justis- og beredskapsdepartementet, Februar 2021, punkt 4.6

⁹ Helsepersonelloven med kommentarer, rundskriv, om § 24

For en rekke andre regelverk¹⁰ gjelder behandling av helseopplysninger om avdøde så langt de passer. Det vil i praksis innebære at behandlingen omfattes av bestemmelsene i personvernlovverket¹¹ dersom opplysningene hentes fra pasientjournal eller andre helseregistre, eller formålet er å opprette et helseregister.

4 Oppsummering og konklusjon

Det bør gjøres en konkret vurdering før behandling av personopplysninger om en avdød settes i gang, slik at en sikrer at opplysningen ikke har et særskilt vern. Følgende er en oppsummering og konklusjon av ovenstående vurdering:

- Personopplysninger som gjelder en person som er død, kan behandles, med mindre annet regelverk begrenser adgangen, eller opplysningene sier noe om en nålevende person.
- Dersom personopplysningene anses som taushetsbelagte etter forvaltningsloven § 13 første ledd (noens personlige forhold) skal opplysningen som hovedregel ikke behandles, med mindre det finnes unntak for det i forvaltningsloven.
- Dersom personopplysningene er helseopplysninger om den avdøde, gjelder helselovgivningens personvernregler gjelder så langt det passer for helsepersonell og virksomheter som yter helsehjelp. Det må gjøres en konkret vurdering av om opplysninger kan deles i tråd med unntak i helselovgivningen.
- Dersom personopplysningen er et bilde av avdøde, kan dette som hovedregel ikke publiseres på nett, eller gjengis offentlig før det har gått 15 år etter dødsåret. Det finnes unntak i åndsverkloven.
- Dersom personopplysningene om avdøde skal forskes på, og det ikke er tale om helseopplysninger, kan de som hovedregel behandles. Selv om forskningsprosjektet ikke omfattes av personvernlovverket, er det grunn til å være varsom når det forskes på avdøde mennesker. Ved forskning på avdøde mennesker gjelder krav om respekt, dokumentasjon og etterrettelighet.

¹⁰ lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp (pasientjournalloven) jf. § 3 (2), lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) jf. §§ 2 (2) og 32, og lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) jf. §§ 3 og 6

¹¹ <https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/forskning-pa-avdode/>